

Lekcja odwrócona

Jednym z największych zmartwień dydaktycznych refleksyjnego nauczyciela jest to, że zwykle podczas lekcji udaje mu się zainteresować tym, co mówi i robi, jedynie pewną część uczniowskiej klasy. Z pomocą przychodzi wtedy lekcja odwrócona (ang. *flipped learning*). W artykule postaram się przybliżyć tę metodę: dla kogo jest, jak przygotować takie zajęcia, z jakich materiałów korzystać, jakich efektów się spodziewać? Życzę powodzenia w odwróconej klasie!

Najczęściej mamy do czynienia z trzema grupami uczniów. W pierwszej znajdują się ci, którzy biorą aktywny udział w lekcji, szybko przyswajają nowo poznaną wiedzę i rozumieją prezentowane zagadnienia. Drugą grupę stanowią osoby, które radzą sobie nieco gorzej, potrzebują trochę więcej czasu, aby zrozumieć, poćwiczyć i opanować to, czego ich uczymy. Trzecia grupa składa się z uczniów raczej niezainteresowanych nauką, nudzących się, kierujących swe myśli poza obszar bieżącej lekcji.

Tradycyjne zajęcia zwykle nie pozwalają nauczycielowi efektywnie dotrzeć ze swoim przekazem do każdej z tych grup w taki sposób, aby wszyscy uczniowie otrzymali to, czego im potrzeba. Dlatego zdecydowałem się wyjść poza szkolną

rutynę i zaproponowałem moim podopiecznym lekcję odwróconą.

Metoda ta polega na zmianie koncepcji lekcji: uczniowie najpierw w swoich domach zapoznają się z nowymi treściami, a w szkole pogłębiają i utrwalają swoją wiedzę, ćwiczą umiejętności, rozwiązują problemy z wykorzystaniem wiedzy nauczyciela.

Jak przygotować?

Aby metoda była skuteczna, nauczyciel musi najpierw wyszukać lub przygotować rozmaite materiały dydaktyczne dotyczące danej lekcji i udostępnić je uczniom w sieci. Mogą to być filmiki, animacje, artykuły, prezentacje, materiały dźwiękowe, ciekawe strony internetowe, aplikacje itp.

Uczniowie, po zapoznaniu się z treściami multimedialnych zasobów, powinni zrobić notatki, odpowiedzieć na postawione przez nas pytania, wykonać proste ćwiczenia. W szkole możemy zacząć lekcję od krótkiego omówienia wykonanej przez uczniów pracy. Następnie dzielimy uczniów na grupy zgodnie ze stopniem opanowania i zrozumienia przez nich treści poznanych w domu i wyznaczamy im zadania utrwalające i poszerzające wiedzę, indywidualizując proces uczenia się.

Każda grupa może pracować w swoim tempie oraz powracać do materiałów multimedialnych, odtwarzając je za pomocą smartfonów. Nauczyciel podczas lekcji służy każdej grupie jako ekspert, odpowiadając na pytania uczniów, wyznaczając im kolejne cele. Podczas pracy w szkole

znakomicie sprawdzą się karty pracy, burza mózgów, debata, ćwiczenia z wykorzystaniem materiałów ikonograficznych, analiza SWOT, WebQuest itp.

Z czego korzystać?

Nie da się stosować tej metody bez odpowiednich materiałów multimedialnych. Możemy je znaleźć w sieci na stronie [Khan Academy](#), gdzie wybieramy interesujący nas przedmiot, a następnie uzyskujemy dostęp do darmowych filmików i ćwiczeń prezentujących określone treści programowe. Materiały te są dostępne w języku angielskim (czasem z polskimi napisami) i polskim. Warto też zajrzeć na [polski kanał tego projektu](#) w serwisie YouTube, gdzie znajdują się filmiki tylko w języku polskim. Wszelkie ewentualne trudności z użytkowaniem zasobów Khan Academy powinniśmy pokonać po obejrzeniu samouczków.

Nauczyciele przedmiotów ścisłych mogą wykorzystać [filmiki](#) przygotowane przez pracowników Uniwersytetu Śląskiego. Dydaktyczne materiały multimedialne z różnych dziedzin znajdziemy też na stronie [Akademii PWN](#), [platformie edukacyjnej KENIS](#), w [repozytorium zasobów mlnstructor](#) czy [Centralnej Komisji Edukacyjnej](#). Warto też wykorzystać zasoby strony [PHET](#), zawierającej interaktywne animacje ilustrujące eksperymenty z dziedziny nauk ścisłych. Z kolei nauczyciele matematyki z pewnością znajdą ciekawe lekcje na [stronie](#) ich kolegi po fachu Tomasa Gwiazdy.

Najlepiej jednak dydaktyczny filmik przygotować samemu – mamy wówczas gwarancję, że uczniowie poznają dokładne te treści, na których nam najbardziej zależy. Nagrywanie

filmiku nie jest skomplikowane. Aby tego dokonać, wystarczy komputer z mikrofonem i odpowiednie oprogramowanie – ja używam do tego celu darmowego i prostego w obsłudze programu HyperCam 2. W serwisie YouTube można znaleźć szczegółowy [poradnik](#) do korzystania z tej aplikacji. Po nagraniu filmiku powinniśmy go udostępnić w sieci dla uczniów. Możemy w tym celu wykorzystać dowolną platformę, np. YouTube, Edmodo, Google Classroom.

Jakie efekty?

Stosowanie metody lekcji odwróconej może przynieść wiele dobrego. Uczniowie, oglądając przygotowane materiały dydaktyczne, mogą je odtwarzać wielokrotnie – tyle razy, ile potrzebują, aby opanować prezentowane w nich treści. Zwiększają też swoją samodzielność i poczucie odpowiedzialności. Inną zaletą tej metody jest to, że przygotowane przez nas materiały są dostępne również dla uczniów z rozmaitych powodów nieobecnych w szkole.

Dzięki temu mogą oni szybko nadrobić zaległości i w pewnym sensie nie tracą minionych lekcji.

Lekcje odwrócone umożliwiają uczniowie przystąpienie do nauki wtedy, kiedy mają ochotę, a nie wtedy, kiedy akurat wypada w planie zajęć dana lekcja. Może to zwiększyć zaangażowanie młodzieży i poprawić skuteczność uczenia się. Nauczyciel zyskuje z kolei możliwość indywidualizacji procesu nauczania oraz czas na przeprowadzenie ćwiczeń. Przygotowane w sieci lekcje nie kończą się wraz z wybrzmieniem szkolnego dzwonka, dzięki czemu uczniowie mogą do nich wracać np. przed sprawdzianem lub egzaminem kończącym dany etap nauki. Zyskują też rodzice, którzy mają lepszy wgląd w pracę nauczyciela i swoich dzieci.

A jeśli uczniowie nie obejrzą w domu przygotowanych przez nas materiałów? Przecież w każdej klasie są osoby, które zwykle nie wykonują prac domowych. Dobrze więc polecić wykonanie notatek z obejranych w domu materiałów. Ci, którzy nie wywiązali się rzetelnie z pracy

domowej, powinni nadrobić to podczas lekcji, siadając samodzielnie z komputerem lub smartfonem i zapoznając się z zamieszczonymi w sieci materiałami. Po wykonaniu tego zadania mogą dołączyć do pozostałych grup uczniów, aby pogłębiać swoją wiedzę i ćwiczyć umiejętność zastosowania jej w praktyce.

Innym sposobem na poradzenie sobie z takim leniuchem jest przydzielenie go do dobrze przygotowanej do zajęć grupy, której członkowie przekażą mu swoją wiedzę. W takiej sytuacji korzyści odnoszą obie strony: osoba nieprzygotowana zdobywa nowe informacje, a uczący go uczniowie utrwalają świeżo poznaną wiedzę.

Podczas pracy z wykorzystaniem metody odwróconej lekcji możemy się natknąć na jeszcze jeden problem, który zasygnalizowali mi moi podopieczni – niektórzy uczniowie, pracując przy komputerze, podczas

zapoznawania się z przygotowanym przez nas materiałami ulegają pokusie dekoncentracji i zamiast uczenia się wybierają swobodne surfowanie po zasobach internetu lub granie w gry komputerowe. Niewiele możemy na to poradzić, takie ryzyko występuje zawsze, kiedy uczeń styka się z urządzeniem multimedialnym. Możemy natomiast ćwiczyć w ten sposób jego silną wolę.

Praca z wykorzystaniem metody odwróconej lekcji może być znakomitą alternatywą dla szkolnej rutyny, pozwalającą zaktywizować uczniów i pobudzić ich do spersonalizowanego rozwoju. Choć nie jest to metoda nowa, w obecnych czasach dzięki rozwojowi i powszechnej dostępności do najnowszych technologii zyskuje nowe możliwości rozwoju, stając się pomostem między nauką odbywającą się w szkole i poza nią.

Choć na pierwszy rzut oka stosowanie tej metody może się wydawać zajęciem dość skomplikowanym, to warto dać jej szansę. Wszystkich zainteresowanych odsyłam do [webinarium grupy Superbelfrzy RP](#) poświęconego klasie odwróconej, gdzie swoimi inspiracjami i doświadczeniami z takiej pracy dydaktycznej dzielą się nauczyciele różnych szkół i przedmiotów.

dr Bartłomiej Janicki

Nauczyciel historii, geografii i wiedzy o społeczeństwie w Zespole Szkół TAK im. Ireny Sendlerowej w Opolu.

W swojej pracy dydaktycznej bada możliwość zastosowania komiksów i technologii informacyjnej.

Dobre praktyki z zakresu wspomaganie szkół

Zapraszamy do zgłaszania dobrych praktyk w zakresie wspomaganie szkół w rozwoju kompetencji kluczowych uczniów. Naszym celem jest gromadzenie i upowszechnianie przykładów skutecznych działań prowadzonych przez pracowników placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych, bibliotek pedagogicznych oraz trenerów oświaty. Zachęcamy osoby wspomagające szkoły i przedszkola do dzielenia się rozwiązaniami, które sprawdziły się w pracy.

Konkurs jest działaniem cyklicznym. W II semestrze roku szkolnego 2016/2017 uruchomione zostaną trzy terminy naboru:

I nabór: 12 marca 2017

II nabór: 30 kwietnia 2017

III nabór: 30 czerwca 2017

Osoby zainteresowane prosimy o wypełnienie [formularza](#) i przesłanie go ww. terminach na adres: katarzyna.lesniewska@ore.edu.pl
Zamówienie składa projekt „Zwiększenie skuteczności działań pracowników

instytucji wspomaganie oraz trenerów w zakresie kształcenia u uczniów kompetencji kluczowych” realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój) i współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

